

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту наказу Міністерства охорони здоров'я
«Про затвердження Положення про лікарську резидентуру та
внесення зміни до Переліку циклів спеціалізації та тематичного
удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими)
спеціальностями»

1. Мета

Проєкт наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Положення про лікарську резидентуру та внесення зміни до Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями» (далі – проєкт наказу) розроблено з метою забезпечення якісної спеціалізованої підготовки лікарів-спеціалістів відповідно до європейських стандартів.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт наказу розроблено відповідно до частини сьомої статті 18 Закону України «Про освіту», пункту 4 частини третьої статті 61 Закону України «Про вищу освіту», статті 75 Закону України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», пункту 5 Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 року № 725.

На даний момент підготовка лікарів-спеціалістів в Україні відбувається шляхом проходження інтернатури (22 спеціальності) та вторинної спеціалізації (122 лікарські та 8 стоматологічних спеціальностей), що визначено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 року № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2021 року за № 1081/36703, наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25 липня 2023 року № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 10 серпня 2023 року за № 1362/40418.

Тривалість підготовки в інтернатурі становить від 1 до 3 років, на циклах вторинної спеціалізації – від 1 до 9 місяців, що є вкрай недостатнім для підготовки лікарів-спеціалістів і не відповідає європейським стандартам медичної освіти. Так, відповідно до законодавства ЄС післядипломне навчання лікарів в середньому триває від 3 до 5 років в залежності від спеціальності (Directive 2005/36/EC of the European Parliament and of the Council of 7 September 2005 on the recognition of professional qualifications).

Існують різні моделі післядипломної підготовки лікарів: одноетапна (безперервне навчання в інтернатурі або резидентурі), двоетапна (інтернатура з загальної практики з подальшою резидентурою (поглибленою

підготовкою)), трьохетапна (інтернатура з загальної практики з подальшою резидентурою I та II рівнів). Перша модель є неприйнятною для України, оскільки протягом 3–5 років країна не отримує фахівців та відсутній проміжний етап, коли можна перервати навчання та працювати лікарем за фахом. В сьогоденних умовах для України оптимальним варіантом є двоетапна модель післядипломної підготовки лікарів. В свою чергу, третя модель також може бути запровадженою у перспективі для окремих лікарських спеціальностей.

Розуміння усього вищезазначеного професійною лікарською спільнотою стало підставою для включення лікарської резидентури як форми післядипломної підготовки лікарів-спеціалістів до Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту» та «Основи законодавства України про охорону здоров'я».

Станом на 31 грудня 2022 року за даними Державної установи «Центр громадського здоров'я Міністерства охорони здоров'я України» в Україні зареєстровано 137549 лікарів закладів охорони здоров'я системи МОЗ (кількість подано без врахування лікарів-інтернів), які зацікавлені у запровадженні підготовки, яка буде відповідати європейським стандартам медичної освіти.

Тому впровадження лікарської резидентури, зокрема, за вузькопрофільними високотехнологічними лікарськими спеціальностями є реалізацією положень чинного законодавства та важливим чинником інтеграції вітчизняної медичної освіти до європейського освітнього та медичного простору.

Після впровадження лікарської резидентури за лікарською спеціальністю «нейрохірургія» припиняється проведення циклів спеціалізації для отримання сертифікату лікаря-спеціаліста за цією спеціальністю. Це обумовлює внесення відповідних змін до Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25 липня 2023 року № 1347, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 10 серпня 2023 року за № 1362/40418.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом наказу затверджується Положення про лікарську резидентуру (далі – Положення), що встановлює механізм проходження лікарської резидентури особами, які мають ступінь магістра медичного спрямування, закінчили інтернатуру та отримали кваліфікацію лікаря певної спеціальності відповідно до переліку спеціальностей в інтернатурі, затвердженого МОЗ.

4. Правові аспекти

У даній сфері суспільних відносин діють такі нормативно-правові акти: Закон України «Про освіту»;

Закон України «Про вищу освіту»;

Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я»;

постанова Кабінету Міністрів України від 14 липня 2021 року № 725 «Про затвердження Положення про систему безперервного професійного розвитку працівників сфери охорони здоров'я»;

постанова Кабінету Міністрів України від 28 грудня 2020 р. № 1337 «Про затвердження Положення про організацію освітнього процесу у закладах охорони здоров'я за участю науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти у сфері охорони здоров'я»;

наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28 жовтня 2002 року № 385 «Про затвердження переліків закладів охорони здоров'я, лікарських посад, посад фармацевтів, посад фахівців з фармацевтичною освітою, посад професіоналів у галузі охорони здоров'я, посад фахівців у галузі охорони здоров'я та посад професіоналів з вищою немедичною освітою у закладах охорони здоров'я», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 12 листопада 2002 року за № 892/7180;

наказ Міністерства охорони здоров'я України від 22 червня 2021 року № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 17 серпня 2021 року за № 1081/36703;

наказ Міністерства охорона здоров'я України від 22 лютого 2019 року № 446 «Деякі питання безперервного професійного розвитку лікарів», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 25 березня 2019 року за № 293/33264;

наказ Міністерства охорони здоров'я України від 22 липня 1993 року № 166 «Про подальше удосконалення системи післядипломної освіти та безперервного професійного розвитку лікарів та фармацевтів (провізорів)», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 27 серпня 1993 року за № 113;

наказ Міністерства охорони здоров'я України від 25 липня 2023 року № 1347 «Про затвердження Переліку циклів спеціалізації та тематичного удосконалення за лікарськими та фармацевтичними (провізорськими) спеціальностями», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 10 серпня 2023 року за № 1362/40418.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація проєкту наказу не потребуватиме додаткових витрат з державного та/або місцевих бюджетів.

Згідно з абзацом п'ятим частини сьомої статті 18 Закону України «Про освіту» лікарська резидентура проводиться в університетах, академіях, інститутах, наукових установах, закладах охорони здоров'я, визнаних центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я як бази лікарської резидентури, і є формою спеціалізації лікарів-спеціалістів за

певними лікарськими спеціальностями для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста згідно з переліком лікарських спеціальностей, затвердженим центральним органом виконавчої влади у сфері охорони здоров'я.

Частиною восьмою статті 78 Закону України «Про освіту» передбачено, що фінансування вищої і післядипломної освіти здійснюється за рахунок коштів державного, місцевого бюджетів та інших джерел, не заборонених законодавством.

Фінансування підготовки в лікарській резидентурі для громадян України за кошти державного бюджету буде здійснюватися в межах бюджетної програми КПКВК 2301070 «Підготовка і підвищення кваліфікації кадрів у сфері охорони здоров'я, підготовка наукових та науково-педагогічних кадрів закладами фахової передвищої та вищої освіти, підвищення кваліфікації кадрів науковими установами».

Розмір щомісячної стипендії лікаря-резидента запропоновано встановити на рівні 20000 гривень. Доплат за професійний стаж та/або кваліфікаційну категорію, яка могла бути отримана за іншою лікарською спеціальністю до вступу в лікарську резидентуру не передбачено.

Щорічний вступ до лікарської резидентури за лікарською спеціальністю «нейрохірургія» буде складати два лікарі на рік. Навчання перших 2 лікарів-резидентів заплановано з вересня 2024 року по серпень 2027 року.

Отже, за вказаний період виплати стипендій лікарям-резидентам складатимуть: у 2024 році – 160000 гривень; у 2025 – 640000 гривень; у 2026 – 1120000 гривень; у 2027 – 1440000 гривень.

Фінансово-економічні розрахунки додаються.

6. Позиція зацікавлених сторін

Проект наказу не потребує проведення публічних консультацій.

Проект наказу не стосується питань функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, прав осіб з інвалідністю, тому не потребує погодження уповноважених представників всеукраїнських асоціацій органів місцевого самоврядування чи інших відповідних органів місцевого самоврядування, Урядового уповноваженого з прав осіб з інвалідністю та всеукраїнських громадських організацій осіб з інвалідністю, їх спілок, Уповноваженого із захисту державної мови.

Проект наказу не стосується сфери наукової та науково-технічної діяльності.

Проект наказу потребує погодження з Міністерством освіти і науки України, Міністерством економіки України, Міністерством фінансів України, Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини, уповноваженими представниками всеукраїнських профспілок, їх об'єднань та всеукраїнських об'єднань організацій роботодавців.

Проект наказу потребує здійснення державної реєстрації в Міністерстві

юстиції України.

7. Оцінка відповідності

У проєкті наказу відсутні положення, що стосуються зобов'язань України у сфері європейської інтеграції; прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод; впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; створюють підстави для дискримінації.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводилися.

Проєкт наказу не потребує проведення цифрової експертизи та отримання висновку Мінцифри про проведення цифрової експертизи, у зв'язку з тим, що проєкт не стосується питань інформатизації, електронного урядування, формування і використання національних електронних інформаційних ресурсів, розвитку інформаційного суспільства, електронної демократії, надання адміністративних послуг.

8. Прогноз результатів

Реалізація проєкту наказу не матиме негативного впливу на розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, інші суспільні відносини.

Реалізація проєкту наказу матиме позитивний вплив на розвиток системи післядипломної спеціалізованої освіти лікарів-спеціалістів та якість їх підготовки відповідно до європейських стандартів, забезпечуватиме реалізацію положень чинного законодавства та є важливим чинником інтеграції вітчизняної медичної освіти до європейського освітнього та медичного простору. В свою чергу, підвищення якості підготовки лікарів забезпечить поліпшення якості спеціалізованої медичної допомоги, що надається у закладах охорони здоров'я.

Вплив на інтереси зацікавлених сторін:

Заінтересована сторона	Вплив реалізації наказу на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
------------------------	---	------------------------------

Заклади вищої (післядипломної) освіти, що здійснюють підготовку лікарів-спеціалістів	Позитивний	Заклади вищої (післядипломної) освіти отримають можливість запровадити форму підготовки лікарів-спеціалістів, визнану у країнах Європейського Союзу та інших західних країнах, що розширить можливості у сфері міжнародної співпраці щодо академічної можливості, обміну досвідом та взаємного визнання результатів навчання
Лікарі	Позитивний	Лікарі отримують можливість здобути якісну спеціалізовану підготовку відповідно до європейських стандартів та підвищити рівень своєї професійної компетентності
Заклади охорони здоров'я	Позитивний	Заклади охорони здоров'я отримують висококваліфікованих лікарів-спеціалістів, підготовлених відповідно до європейських стандартів
Пацієнти	Позитивний	Пацієнти отримують якісну висококваліфіковану спеціалізовану медичну допомогу

Міністр охорони здоров'я України

Віктор ЛЯШКО

«__»_____ 2024 року